СВОБОДА — SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ДНЕВНИК — UKRAINIAN DAILY

УРЯДОВИЙ ОРГАН ЗАПОМОГОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ.

OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc.

ТРИ ЦЕНТИ. РІК XXXIII. Ч. 170. Джерзи Сіті, Н. Дж., пятниця, 24. липня, 1925. — VOL. XXXIII. No. 170. Jersey City, N. J., Friday, July 24, 1925. THREE CENTS.

Майнери не хотять згодитись вести переговори в безконечність.

ЕТЛЕНТИК СИТІ, Н. Дж., 22. липня. — Представники власників копалень твердого угля предложили сьогодня представникам майнерів, щоб вони згодились не проголошувати страйку, колиб і до 1-ого вересня с. р. не прийшло між обома сторонами до порозуміння, а натомісць продовжувати і далі мирові переговори.

Одначе представники майнерів се предложенне відкинули.

З уваги на те, страйкова гроза висить над углевим промислом Пенсилвенії.

До страйку в атрацитових копальнях хотять прилучитись також і майнери копалень бітумінових (мягкого угля), які вже заповіли се, присилаючи нині сюди телеґрафічне повідомленне.

Таким робом нації грозить в осени загальний углевий страйк, який колиб потривав довше, міг би здержати увесь промисл і комунікацію Злучених Держав.

Та власне з огляду на далекойдучі наслідки такого страйку знавці ситуації не вірять, аби до нього дійшло, кажучи, що правительство вмішаеться і зарадить катастрофі.

ПОДАТКОВІ ВИКАЗИ.

ВАШИНҐТОН, Д. К., 22. липня. — Федеральне податкове бюро подає до відома, що всі податкові викази за 1924 рік будуть виставлені для прилюдного перегляду дня 1-ого вересня с. р.

На основі рішення найвисшого суду ґазети мають право всі ті виказы оголошувати друком.

ЗГОЛОШУЮТЬСЯ НА „СУХИХ" УРЯДНИКІВ.

ВАШИНҐТОН, Д. К., 22. липня. — Перед заповідженою основною реформою федеральних прогібіційних сил, з якою влада усуне богато теперішних „сухих" урядників, зачало вже богато нових людий зголошуватись на сі нові джаби.

Кажуть, що творець нової „сухої машини", заступник міністра скарбу Ендрус, буде дуже перебирати між аплікантами, з уваги, що тепер серед „сухих" сил загніздилось перекупство і розпуста.

ЩЕ ЕВОЛЮЦІЯ.

ВАШИНҐТОН, Д. К., 22. липня.— За приміром стейту Тенессі тепер іде і федеральний Дистрикт Коломбії.

Тутешній громадянин Лорен Е. Виттнер обжалував тутешні школи, що вони нарушують буджетову постанову Дистрикту Коломбії, в якій сказано, що з буджету не вільно давати жадних фондів на школи, в яких навчають непошановання святого писма.

З уваги на се тутешній льокальний суд зажадав від міністерства скарбу, щоб подало, чому воно не має здержати виплати фондів на школи Дистрикту Коломбії.

СКОВПС.

ДЕЙТОН, Теннесі, 22. липня. — Засуджений на $100 кари учитель Джан Т. Сковпс виїздить на літо домів до стейту Кентакі.

Професор Гарвадського університету др. Кертлі Мейтер створив комітет, який має зібрати $5,000 і вручити Сковпсови, щоб записався на університет і до трох літ покінчив висші студії. На голову сього комітету запросив професора дра Меткафа з Оберлин, Огайо, і на секретаря Вотсона Дейвиса, редактора журнала Саенс Сервис.

СПРАВА СПОРУ З КИТАЄМ.

ВАШИНҐТОН, Д. К., 22. липня. — З Пекінґу, столиці Китаю (Хін) повідомляють, що тамошні дипльомати дійшли до порозуміння у справі китайського питання.

Вони годяться на переговори у справі зміни китайських митових (цлових) постанов, у справі питання про екстратеріяльність (независимість чужинецьких судів в Китаю) і у справі домагання Великої Британії, щоб переведено доходження ізза страти життя людий у бучах проти чужинців в. Шангаю.

ПОЛІСМЕН УБИВ ЖІНКУ СВОГО НАЙБІЛЬШОГО ПРИЯТЕЛЯ І ПОПОВНИВ САМОГУБСТВО.

НЮ ЙОРК, Н. Й., 22. липня. — Тут сталась нині при 249 Іст 36-ій улиці траґедія, в якій впали жертвою два найбільші приятелі.

Полісмен М. Н. Едвардс зайшов сьогодня в полудне до хати шофера Майкела Дж. О'Коннора, коли його не було дома.

Він зачав залицятись до жінки свого найбільшого приятеля, яка одначе відбивала його залицянки. Вкінці він взяв її за руки, випровадив до другої кімнати, куди не пустив її двох малолітніх хлопців, і там зачав з нею боротьбу, щоб її перемогти і знасилувати.

По якомусь часі нещасна жінка вирвалась і вилетіла на дах, а міжтим полісмен вийшов з хати.

Діти були дуже перелякані, але коли побачили, що „вуйко" вийшов з хати, закликали маму до хати.

Вона, хотяй була тяжко побита, взялась до роботи і зварила дітям їсти. Та ледви пообідали, полісмен Едвардс знову увійшов до хати. Знову взяв жінку приятеля до другої кімати і зачав з нею боротьбу аж по якомусь часі роздались вистріли і він убив жінку О'Коннора і себе.

Коли вечером шофер О'Коннор вернувся домів, застав у хаті на долівці два трупи, жінку і найбільшого свого приятеля Едвардса. Щойно за хвилину прийшли до хати перелякані діти й оповіли всю подію батькови і полісменам, яких покликано на місце злочину.

Українські Громадяни!

Українським селом заволоділа чорна розпука! В смертельній глуші занепадає село, основа нашої нації. Нидіє, марніє, тратить силу та вмирає повільною смертю. День в-день приходять звістки про випадки голодової смерти. В селах вже є голодовий тиф. Старці, матері та діти вються в голодових судорогах.

Де найдуть вони поміч?

Ми заморська іміґрація мусимо дати їм поміч!

Коли Ваша громада досі не зложила своєї жертви Вашим обовязком подбати про се, щоби збірку переведено негайно.

За всіми інформаціями пишіть до Обєднання:

OBYEDNANNYE, 847 N. FRANKLIN ST., PHILADELPHIA, PA.

ЗЕМЛЕТРЯСЕННЯ.

Щороку подають в ріжних частинах світу не менше як вісім до десять тисяч землетрясень, — каже д-р Вилием Бові з американського Ґеодетичного Інституту. А що в диких і мало цивілізованих країнах, на пустинях, в глибоких горах і на всіх морях нема кому їх заресструвати, то можна допустити, що „земля трясеться" в ріжних місцях не меньше як яких трийцять до сорок тисяч разів кождого року. І коли в окремих випадках таке землетрясеннє має катастрофічні наслідки, то взагалі воно тільки значить, що земля, де треба, подається і через те статкує та кріпшає.

Основною причиною трясення землі є так звана „ерозія", — дощі сполікують землю з гір на долини; і „седиментрація"— ріки зносять цілу масу матеріялу й осаджують його там, де вливаються в море. Коли се діється віками, то в деяких місцях на поверхні землі збирається надмірний тягар і від його натиску в глибині землі твориться щілина, продовж якої може кождого часу затрястись земля. Така щілина спричинила в 1906 році землетрясеннє в Сан Франциско. Вона простягається під землею на протязі кількасот миль. І де є така щілина в землі, там кождого часу вона може захитатись. Розуміється, треба якогось окремого приводу, але тим приводом, останнім товчком, може бути навіть звичайний прилив моря.

МУЖ БУДЕ ВІДПОВІДАТИ ЗА ПОБИТТЯ ЖІНКИ.

Оноді зявилась у поліційнім суді у Вінніпеґу гром. Ф. Стефуш і обжалувала свого чоловіка, Ів. Стефуша о тяжке побиттє її молотком. Коли згадана жінка зняла у суді свою блюзку представився поліційним урядникам страшний вид, бо рамена і плечі згаданої жінки були повні синців, спричинених її чоловіком Іваном, який мав її побити у цей нелюдський спосіб молотком. Ів. Стефуша арештовано, а опісля по зложенню двох зопорук по $500, випущено його на волю. Завість мала бути причиною цего нелюдського вчинку Стефуша. Після оповідань обжалованої жінки мав він бити її так довго молотком, аж поки вона не зімліла з болю.

В ПРИСТУПІ БОЖЕВІЛЛЯ ЗАМОРДУВАВ ЧОЛОВІКА.

Порт Артур, Онт. — В хвилевім приступі божевілля Йосиф Антонюк замордував В. Морґана оператора сиґналової вежі, а Р. Мекмануса і Дж. Ґавла так побив, що їх у непритомному стані відвезено до шпиталю. Усе це сталося 29. червня в опівночи. Антонюк убив Морґана ударом залізною штабою по голові, коли той пішов на поміч Мекманусови, якого Антонюк потягнув штабою по голові з заду і той упавши — кричав. Коли патролюючий поліцман хотів розоружити Антонюка, то Антонюк кинувся на нього і звалив його на землю. Око поліцмана Ґавла трохи ушкоджене але лікарі запевняють, що буде ним ще видіти.

Антонюка розброєно, звязано і до арешту відвезено доперва тоді, як двох поліцманів побили його до непритомности Його віддали псіхіятрам, щоби розслідили його умовий стан.

ЗАПІЗНО ПОЧАВ УЧИТИСЯ.

Берлін, Німеччина. — Богатий Фредріх Лянцен, якому вже 60 літ, і який є батьком 12 дітий, постановив був минувшого року продовжати школу, яку покинув 47 літ тому назад. Він хотів конче стати учителем і через цілий рік приготовлявся до іспиту. Богато новий учитель не діспав, богато нафти висвітив тай не трохи волосся з голови випало за оден рік тяжкої науки. І все за дармо, бо іспиту не перейшов. „Донер унд Ґліцен" закляв старущок, коли донесено було йому, що „впав."

БАНКРОЦТВА ЗБІЛЬШАЮТЬСЯ.

Минулого тижня було в Канаді більше банкроцтв як перед минулого тижня. Усіх банкроцтв було 51, отже 20 більше від попередного тижня.

За той самий час в Америці було 425 ріжних банкроцтв.

БАНДИТ УКРАВ $6,000.

Торндейл, Онт. — Дня 3. липня самотний бандит увійшов до тутешного банку Монтреал, замкнув до залізної каси трох урядників, взяв понад $6,000 в готівці і втік автомобілем у незвісні сторони. Гроші були у 50 і 100 долярових банкнотах.

ДОЛЯ ОСТАНКІВ У. Г. А. В ЧЕХОСЛОВАЧЧИНІ.

Положення української військової скитальщини в Чехословаччині гіршає з кожним днем наслідком чесько-польського договору український табор у Йозефові, в якому була зібрана майже ціла українська військова еміґрація, має бути в найблизших тижнях розвязаний. Людей приміщених там відвезуть до кордону і пустять на долю і недолю.

В даний момент стан цієї української еміґрації в ЧСР. виносить: 2627 чоловіків, 61 жінок і 89 дітий. Вони розміщені: 516 чоловіків, 55 жінок і 76 дітий у таборі, 901 чоловіків, 6 жінок і 8 дітий у робітничих відділах, які виконують усяку працю для ч. сл. військової управи, 50 чоловіків у лічницях як недужі, а 1100 чоловіків на приватній праці. Поміж ними находяться 26 воєнних немічників (інвалідів) і 50 чахотників.

Багато із скитальців після рішення з 14. березня 1923 р. поробило заходи, щоб роздобути, потрібні документи та пашпорти на поворот до рідного краю. Але справа з тим не йде так легко. Польський конзулят робить всякі трудноці і рішення в справі видачі пашпортів на поворот проволікає цілими місяцями, а часом і в безконечність. А як вже згодяться видати пашпорт, то жадають заплати 156 К. ч., яких ніхто зі скитальців не в стані заплатити. Колиж хто, не маючи змоги вдержатись, переходить кордон без пашпорту, то польська влада відсилає його назад до ЧСР., або арештує та передержує в тюрмі, або карає грошевою карою за „незаконний перехід кордону."

6 ГУСЯТ З 5 ЯЄЦЬ.

Віскавнт, Саскачеван. — Фармерка Дж. Дж. Еліот забагла розмножити трохи гусей, бо хотіла зробити собі кілька ґарних подушок. Купила вона в сусідки фармерки пятеро гусячих яєць і гуску. Між цими яйцями було одно незвичайно велике і важило пів фунта. Задля цікавости положила вона і тото яйце під гуску. І як на днях здивувалася, побачивши, що з цих пятеро яєць вивела гуска шестеро здорових гусят. З того великого яйця вилїзло двоє, звичайної величини, гусят.

Майже ціла Східна Галичина потерпіла через небувалу повінь минулого місяця.

ЛЬВІВ, 2. липня. — В останніх днях червня навістила Східну Галичину велика повінь, якої в нашому краю не запамятали від десятків літ.

Води з Карпат залили гірські ріки, які переповнили Дністер. Майже всі притоки Дністра виступили з берегів та залили поля і села зриваючи мости, нищачи дороги, і несучи людське добро.

Також виступила з берегів і ріка Сян та залила околиці повеню. На Сяні прибуло було води більше як 6 метрів.

Лише частина Поділля не потерпіла від повені.

Воєводи львівський, станиславівський і тернопільський зажадали від премієра Ґрабського по 10,000 злотих (по $2,000) на негайну ратункову акцію. Одначе навіть Ґрабському та сума виглядала замалою і він заповів, що призначить по 100,000 злотих (по $20,000). Та, як казав, він гроший на се не має і мусить щойно роздобути. Він плянував добути їх через підвищенне оплати від заграничних пашпортів до суми 1,000 злотих (200 долярів), одначе се йому відрадили, кажучи, що тоді ніхто не поїде заграницю і доходів жадних не буде, отже й не буде нічого на ратунок многотисячним жертвам повені.

Загалом населенне не вірить у поміч польського уряду, і коли не дістане іншої допомоги, то краеви грозить страшна катастрофа.

КЛИЧЕ АМЕРИКУ Й АНҐЛІЮ НА ПОМІЧ.

БЕРЛІН, 22. липня. — Німецький міністер закордонних справ Штреземан виголосив нині в парляменті (райхстаґу) промову, в якій зясував справу договору про „забезпеченне" німецько-французької границі.

Він вказав на трудности в доведенню сеї справи до успішного кінця й апелював до Америки й Анґлії, щоб помогли в сьому ділі, кажучи, що се обовязок великих держав помогти меньшим і слабшим у ділі мира.

СПОДІВАЄТЬСЯ ПОЗИЧКИ.

ПАРИЖ, 22. липня. — Французький міністер скарбу Кайо вірить, що по вирішенню справи воєнного довгу у Вашинґтоні Франція дістане від американських банків нову велику позичку на корисних умовах.

ЗАПОВІДАЮТЬ ВРОЖАЙ НА УКРАЇНІ.

ХАРКІВ, 1. липня. — Совєтська влада на Україні заявляє, що сього року ґарний врожай на Україні і Україна мати-ме сеї осени чверть міліярда пудів (пуд 36 фунтів) пшениці понад потреби населення.

Сю зайвину комуністична влада хоче продати заграницю.

БЕЗРОБІТТЄ НА УКРАЇНІ.

ХАРКІВ, 1. липня. — На Україні ще далі велике безробітте по містах, найбільше тут і в Києві.

Совєтська влада ухвалила на боротьбу проти безробіття 600,000 карбованців.

ВИВІЗ ІЗ УКРАЇНИ.

ОДЕСА, 1. липня. — Російський комісаріят закордонної торговлі занав вивозити через Одесу в Царгород деякі товари і продукти з України як: зелізні дрібні вироби, сіль, вудженину, сливки, смажені овочі і т. п.

ФАБРИКА СКЛА.

КИЇВ, 1. липня.— Пущено в рух Бабинецьку фабрику скла, яку знищено вчасі революції.

Вона істнувала до революції більше як 100 літ.

ТРАКТОРИ ДЛЯ КОМУН.

ХАРКІВ, 1. липня. — Небаром привезуть на Україну із заграниці 450 тракторів, а осеню знову 550 тракторів.

Сих 1,000 тракторів закупила комуністична влада і буде їх продавати на 3-рінну сплату комунам.

ДАР НА ШКОЛУ.

МАДРИД, столиця Еспанії, 20. липня. — Американський міліонер Ракефеллер подарував $420,000 на побудованне інститута фізичної хемії в Мадриті.

ЦІКАВЛЯТЬСЯ ПРОЦЕСОМ СКОВПСА.

ЛОНДОН, 21. липня. — Тутешня преса богато пише про американський процес Сковпса, а публика теж дуже сею справою інтересується.

Журнал Нейчер (Природа) навіть видав з приводу процесу окремий додаток, де подає погляди учених і духовників.

МОНАРХІСТИ ВОЮЮТЬ З РЕПУБЛИКАНЦЯМИ.

БЕРЛІН, 21. липня. — По опорожненю кількох міст в Рурщині з французьких окупаційних військ зачались демонстрації, при яких виявилась ворожнеча німецьких монархістів і републиканців.

В містах Бокум і Герне прийшло навіть до кровавих сутичок на улицях.

Німецька монархістична молодь, яка має свою орґанізацію „сталевих шеломів" виступила з прапором німецького цісарства, — чорно-біло-червоним, а проти неї виступили републиканці з „ліґи чорно-червоно-золотих".

Ворогів розборонила поліція.

"SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays at 83 Grand Street, Jersey City, N. J.
Owned by the Ukrainian National Association, Inc.
Edited by Editorial Committee.
Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911, under the Act of March 3, 1879.
Acceptance for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

SUBSCRIPTION RATES:		ПЕРЕДПЛАТА:	
Three cents a copy.		Поодиноке число три центи.	
One year	$ 7.00	На рік	$ 7.00
Six months	$3,75	На пів року	$ 3.75
Three months	$ 2.00	На три місяці	$ 2.00
Foreign and Jersey City Rates:		В Джерзи Сити і Заграницею:	
One year	$10.00	На рік	$10.00
Six months	$ 5.00	На пів року	$ 5.00
Three months	$ 2.75	На три місяці	$ 2.75

За кожду зміну адреси платиться 10 центів.
За оголошення редакція не відповідає.
В Канаді належить висилати гроші лише на т. зв. Foreign Money Order.
Телефон „Свободи": 498 Montgomery. Тел. У. Н. Союза: 1838 Montgomery.
Адреса: "SVOBODA", 83 GRAND STREET, JERSEY CITY, N. J.

З нагоди побуту Скршинського в Злучених Державах.

ПОКЛИК ДО УКРАЇНСЬКИХ ГРОМАД.

Українські Громади: —

До Злучених Держав прибув польський міністер закордонних справ Скршинський, який вславився тим що на засіданню Ліги Народів у Женеві пустив перед світом блахмана, що Польща для Українців така добра, що аж закладає для них університет, Таксамо параліжував він своєю пропаґандою усі українські змагання, щоб познакомити цивілізований світ про польські варварства.

Тепер робить він тесаме в Америці.

Українські Громади:—

Вашим обовязком познакомити Американців, хто такий міністер Скршинський і хто та Польща, що вислала його сюди та які вона благодати принесла підбитим народам, особливо нашому українському народови.

В тій ціли подаємо такі вказівки:

1. В тих місцевостях, де буде гостювати Скршинський, скличте НАГЛЕ ПРОТЕСТАЦІЙНЕ ВІЧЕ; ухваліть відповідні резолюції і зашліть їх до місцевої американської преси.

2. З огляду на те, що Скршинський виступить з двома викладами в Політичнім Інституті у Виллиємставн, Масс., вишліть відпис сих резолюцій на адресу:

Institute of Politics, Williamstown, Mass.

Від себе вишле Обєднанне відповідні документи і меморіял.

В карному виконанню сього поклику буде лежати наш успіх.

Филаделфія, Па., 21. липня, 1925.

Обєднанне Українських Орґанізацій в Америці.

Про жидівсько-польську угоду

ГОЛОСИ ЛЬВІВСЬКИХ УКРАЇНСЬКИХ ҐАЗЕТ.

Тижневик „Свобода" в статті „Жиди ще нічого не навчились" пише:

„На наших землях Жиди все грали сумну ролю. Не одного нашого селянина пустили вони з торбами при допомозі своїх шинків, не одного нашого господаря обдер до гола жидівський лихвар.

(Сконфісковано).

Поляки їх бють, Поляки їх ненавидять, а вони все шукають їхньої ласки. Так роблять не жидівські бідаки, нуждарі, а жидівські пани: купці, промисловці, банкирі, лихварі і вся инша компанія, згуртована в партії сіоністів. Польський сойм, як ми згадували, приняв ревізію концесій, на чому найбільше стратять східно-галицькі Жиди. І здавалось, що вони, які робили велику обструкцію проти тої ревізії концесій, не захочуть більше годитися з Поляками, не схочуть більше ставати на услуги їхньої протиукраїнської політики. Але де там? Зараз же по обструкції вони знов почали переговорювати і то найбільше рвалися і рвуться до тих переговорів, до тої угоди з Полякам саме східно-галицькі Жиди під проводом др-а Райха, саме ті Жиди, що завдячують Українцям аж 10 своїх посольських мандатів. Ті мандати дістали вони виключно завдяки тому, що Українці не брали участи у виборах. (Дальші висновки сконфісковано).

* * *

Орґан української радикальної партії „Громадський Голос пише:

Жидівські сіоністи дальше танцюють коло польської влади. Специяльно галицько-жидівська буржуазія старається на всі лади догодити вшехполякам, щоби виторгувати найбільше концесій на корчми, фабрики і т. д. Жидівські купці й банкирі робляться навіть більшими польськими патріотами, як самі Поляки. Що слово, то в них на язиці інтерес „паньства польского". Українська однодушна осторога жидівським сіоністам, щоби вони не пхали пальців між боротьбу польсько-українську розлютила жидівських панів так, що вони почали навіть відкликатись до — українського соціялізму! В кождім разі повинні собі жидівські капіталісти затямити, що українські селяне й робітники не допустять їх до торгу нашою шкірою.

* * *

„Українська Рада" не вірить в тривкість жидівсько-польського порозуміння. Вона пише:

Думаємо, що не довго треба буде ждати на Katzenjammer в таборі п. Райха.

У всякому разі український народ дістає зайвий доказ, що жидівство австрійського хову ніколи не може бути надійним союзником.

В теперішній ситуації Жиди покористовуються десятьма українськими мандатами, які захопили підчас бойкоту виборів з української сторони, ламаючи таким чином боротьбу на міжнародній арені в користь Поляків.

[illegible]

МОГИЛИ ВИЗНАЧНИХ УКРАЇНЦІВ У ВІДНИ.

Богато-богато могил визначних Українців розкинено на чужині, в більших і менших европейських центрах. Та найбільше їх у **Відні**, теперішній столиці австрійської републики. Не диво. Адже у Відні жили з давних-давен Українці, а з хвилею прилучення до Австрії Галичини (1772) і Буковини (1775) був він півтора століття столицею і для значної частини українського народу. В нім жило з того часу богато високих урядовців української народности, працюючи в ріжних центральних установах, в нім стояли залогами українські полки всіх родів зброї, до нього приїздили наші молоді люди на науку у високих школах, в його славних лікарів шукали наші хорі порятунку і т. д. Коли ж до того додати, що і з вибухом світової війни, і після її покінчення залила була Відень велика филя української еміґрації, якій прийшлося тут переживати всі страхіття скитальщини до голоду і холоду включно, то зрозуміло нам стане, чому якраз на віденських цвинтарях похоронено стільки наших передових людий, заслужених робітників на народній ниві.

Подаємо тут короткий огляд могил визначних Українців у Відні на спомин їх діл добрих, на памятку їх праці й ради заслуг їх для рідного народу, для його відродження. Подаємо в надії, що й українське громадянство в краю і на еміґрації буде більше цікавитися і щирійше займатися могилами своїх славних предків, як і народних героїв, бож се перша ознака культурної нації, що вона плекає в себе культ заслужених громадян і ставиться з пієтизмом до таких дорогих памяток, якими є без сумніву їх могили.

Наш реєстр зачнемо від Юрія Франца гербу Сас **Кульчицького,** що помер у Відні ще при кінці XVII. століття (†19. II. 1692). Він був православним шляхтичем з Кульчиць у Самбірщині й займався купецтвом. Підчас облоги Відня Турками в 1683 р. перебував він у Відні і для оборони його поклав тоді величезні заслуги. Бо головно завдяки йому видержав Відень ту облогу серед голоду й ріжних недостач, поки не наспіла відсіч. Іменно Кульчицький, що знав знаменито турецьку мову й турецькі звичаї, перейшов у турецькім перебранню серед ріжних небезпек ворожі лінії і передав важні листи від команди Відня до команди військ, що йшли на його відсіч; тим прискорив ту відсіч і піддержав Віденців на дусі, бо від команди тих військ приніс назад до Відня запевнення, що вона не відасть ніколи того міста на поталу Туркам. За свої заслуги одержав він після прогнання Турків, до чого причинилися також українські козаки, що прийшли під Відень разом з військами Собіського, триста мішків кави, з якою Віденці не знали що почати. Він став перший варити і продавати у Відні каву, побудувавши згодом для тої цілі першу каварню. Таким чином Кульчицький став першим каварником, патріярхом віденських каварників взагалі. Його могила була на колишнім цвинтарі коло катедральної церкви св. Стефана, одначе з неї, як і з того цвинтаря нема нині ні сліду.

Друга могила визначного Українця належить українському гетьманичу Андрію **Розумовському** (†25. IX. 1836). Він був сином останнього гетьмана України Кирила Розумовського, а у Відні був амбасадором царя Олександра I., де й заступав м. ин. Росію на віденськім конгресі 1815 року. У Від[illegible] ст. чудову палату в III. окрузі, де тепер приміщений ґеольоґічний музей. Вона сьогодня в посіданню держави. Андрій Розумовський мав у своїй палаті козацько-українське окруження, був великим любителем української пісні і приятелював з Бетовеном, Моцартом, Гайдном та иншими славними тоді австрійськими музиками. Бетовена він удержував у Відні власним коштом і дав йому до розпорядимости власний квартет, що був тоді гордістю цілого Відня. З вдячности присвятив Бетовен Розумовському кілька творів, з яких деякі мають мотиви з українських народніх пісень. З хором амбасади виступав Розумовський в часі віденського конґресу в церкві св. Варвари, знакомлячи Українців і чужинців з композиціями нашого Бортнянського. В родині Розумовських, що тепер розкинена по цілій середущій Европі, живі й нині українські традиції. Похований Андрій Розумовський у Швертберґу під Віднем, в каплиці на місцевому цвинтарі.

Особливо багато померло у Відні гр.-кат. **священиків,** заслужених однаково на релігійнім і національнім полі. Так на ріжних віденських цвинтарях похоронені: крилошанин Іван Царевич (†1802) і парохи церкви св. Варвари у Відні: Єронім Стрілецький (†1804), угорський Українець Іван Фоґороший (†1834), Петро Паславський (†1847) і угорський Українець Микола Нодь (†1862). Дальше: д-р теольоґії Іван Гарасевич (†1861), Гнат Онишкевич (†1883), Василь Романовський (†1917), Михайло Скородинський (†1917), Олександер Острожинський (†1921) і багато инших. З них **Стрілецький** заложив велику бібліотеку, що стала пізнійше основою капітульних бібліотек у Львові й Перемишлі, він є автором граматики української мови для гр.-кат. богословів у Відні. **Фоґороший** написав також граматику української мови (для Угорщини), він перший подумав про гр.-кат. капелянів для українських жовнірів австрійської армії, для яких видав перший молитвослов. **Паславський** плекав усіми силами хоральний спів і боронив чистоти гр.-кат. обряду. Про **Онишкевича** треба сказати, що він був першим професором української мови в черновецькім університеті, заслужився також видаванням „Руської Бібліоки". **Романовський,** довголітний парох Угнова, був найліпшим у нас ритуалістом, **Скородинський,** довголітний парох Підмихайля, заслуженим народнім діячем, **Острожинський,** військовий протоєрей, членом „Гал.-Р. Матиці" й инших товариств.

Похоронено у Відні немало українських **журналістів та письменників,** з яких деякі поклали великі заслуги для української національної справи. Особливо ті з них, що інформували чужинців про наші визвольні змагання, працюючи нераз в дуже невідрадних обставинах, заслужили собі на нашу вдячну згадку, бо вони перші прорубували нам вікно в Европу. Найбільше заслужені між ними без сумніву Роман Сембратович (†8. I. 1906), Ярослав Весоловський (†21. VI. 1917) і Артим Хомик (†10. III. 1921), та годі поминути й менше талановитих: Теофіля Насальського (†1876), Григорія Купчанка (†1902), Павла Демція (†1915) і Гаврила Гордого (†1917). **Сембратович** був редактором першого українського інформаційного орґану в німецькій мові „Ruthenische Revue", що пізнійше змінив назву на „Ukrainische Rundschau, він [illegible] цями в справі заборони царською Росією українського друкованого слова, він написав такі цінні на свій час публікації, як „Das Zarentum im Kampfe mit der Zivilisation" і „Polonia irredenta." **Весоловський,** редактор „Буковини", „Діла," „Неділі" та инших орґанів преси, був одним з наших кращих публіцистів. Кілька літ до своєї смерти працював у пресовім бюрі міністерства закордонних справ у Відні як референт української преси. **Хомик,** головний співробітник київського „Відродження," віденської „Волі" й инших періодичних видавництв, був також дуже талановитим журналістом. Він є автором кількох публікацій і шкільних підручників і збірки новель та нарисів, що вийшла після його смерти у Відні. Про **Купчанка** варто згадати, що він написав і видав також кілька публікацій; **Демцьо** містив свої нариси в альманаху віденської „Січи" в 30-літтє її істнування і перекладав ріжні видання Союза визволення України на німецьку мову; **Гордий** був редактором „Буковини" й орґанізатором буковинських „Січей". При кінці згадаємо і про померших у Відні журналістів москвофільського напрямку: Данила **Козарищука** (†1900), що видавав у Відні „Науку" після Наумовича, і д-ра Володимира **Щавинського** (†1913), віденського кореспондента „Галичанина".

З инших заслужених для України **громадян,** похоронених у Відні, занотуємо: Івана Борисекевича (†1892), Івана Головацького (†1899), Володимира Бучацького (†1910), Василя Ковальського (†1911), д-ра Йосифа Пакуру (†1914), д-ра Теофіля Дембицького (†1915), Михайла Марітчака (†1915), д-р. Евгена Озаркевича (†1916), Миколу Гарасимовича (†1917), Петра Огоновського (†1917), Евстахія Волощака (†1918), Романа Залозецького (†1918), Михайла Біленького (†1920), д-ра Евгена Мисулу (†1921), Осипа Ганінчака (†1922) й Андрія Ференчака (†1923).

Згадаймо і про всіх них кількома словами:

Борисекевич — один з визначнійший українських орґанізаторів 1848 р. Був заступником голови „Головної Руської Ради," провідником української депутації до Оломунця, орґанізатором „I-го Зїзду Руських Учених," орґанізатором Народніх Ґвардій і т. д. Був членом-основателем „Галицької Руської Матиці", пізнійше послом до державної ради й сойму. Живий і щирий робітник та завзятий оборонець народньої справи. Ізза недуги очей переїхав він на старість до Відня, де й помер. **Головацький,** брат члена „Руської Трійці" Якова, був довгі часи редактором офіціяльного „Вістника державних законів," він видав також німецько-руський термінольоґічний словар. В його руках були у Відні всі нитки москофільського руху. **Бучацький** був гофратом при Найвисшім Трибуналі, де боронив гідно наших справ. **Ковальський** був у Відні президентом сенату, він був завзятим народним працьовником і відомим у свій час діячем, за що народні маси вибрали його послом. Був також сеніором Ставропіґійського Інституту, у Відні опікувався церквою св. Варвари. **Дакура** — лікар, член Наук. Т-ва ім. Шевченка у Львові і співробітник видань його математично-природописно-лікарської секції. **Дембицький,** адвокат, щадив ціле житте і купив для Наук. Т-ва ім. Шевченка село Белелую, аби отсим вивінуванням Т-ва прискорити його переміну на Українську Академію Наук. Був між иншим президентом надзірної ради Земельного Банку Гіпотечного у Львові, підпомагав щедро українські бурси й загалом всіх потребуючих. Тіло його спочиває до-нині тимчасово у Відні. **Марітчак,** радник скарбу, перенесений, за[illegible]зурщину, був головою чит. „Просвіти" в Яслі. **Озаркевич,** лікар, голова Народньої Лічниці у Львові, автор популярних лікарських підручників, редактор „Здоровля," визначний діяч і патріот. **Герасимович** був президентом сенату у Відні, сеніором Ставроп. Інституту й опікуном церкви св. Варвари. **Огоновський** був головою центрального Т-ва „Просвіта" у Львові. Як ґімназіяльний учитель і член Ради Шкільної Краєвої заслужився виданням кількох шкільних підручників та обороною українського шкільництва. **Волощак** був професором львівської політехніки, свою бібліотету записав Наук. Т-ву ім. Шевченка. **Залозецький** — професор львівської політехніки й англійський конзуль у Львові. Орґанізатор торговельної школи „Просвіти у Львові, працював багато над піднесенням економічного положення нашого народу в Галичині. **Біленький,** поміщик з Харківщини, видавав своїм коштом перший самостійницький орґан Великої України „Сніп" ще до світової війни. З вибухом революції орґанізатор української армії. Помер на становищі секретаря посольства У. Н. Р. у Відні. **Мисула** — лікар маринарки, визначний член віденської української кольонії, завзятий пропаґатор міжнародньої мови „ІДО". Перед смертю записав своє тіло добровільно Анатомічному Інститутови для дослідів. **Ганінчак** був надпрокуратором при Найвисшім Трибуналі і членом Галицького Уряду у Відні. **Ференчак,** металевий робітник, був довголітним головою т-ва національних робітників „Родина" у Відні.

Наконець згадаємо і кількох многонадійних **наймолодших,** що мали в собі всі задатки стати щирими українськими працьовниками; одначе доля захотіла инакше, забравши їх від нас у самім розцвіті їх життя. Се **Вас. Данилович** (†1914), У. С. С., студ. фільософії, редактор орґану таємних громад середне-шкільників „Жите" й орґанізатор тих громад у Галичині; Сильвестер **Глібовицький** (†1915), У. С. С., діяльний член хору віденської „Січи"; **Микола Сендецький** (†1919) У. С. С., що полишив багато талановитих поетичних проб.

Отсю коротку згадку подаємо про вічну память незабутнім небіщикам, що їх кости спочили у чужій віденській землі — далеко від Рідного Краю, від своїх найблизших. Дух їх, спомини їх гарних діл будуть жити між нами по всі часи.

Д-р Іван Німчук.

ПРО ЧИТАЛЬНЮ В КАРОВІ.

Поклик грамадян Карова, равського повіта, в Галичині, до односільчан в Злуч. Державах.

Дорогі Брати і Сестри:

Як Вам відомо чи не відомо, велике лихоліття народ наш навістило. Нечувані тягарі, всякого рода драчі, переслідування, безправя, а до того недостачі як голод і холод шаліють. Одним словом тяжко жити. О справах культурних і гадки нема. Люди наші люблюблять щоб лише удержуватись при вірі і народности предків наших. Народ наш темний і байдужий на все. По кождім ударі упускає руки і хто знає, що сталосьби, колиб не окиниці котрі хоч і наражені на переслідування та гонення по тюрмах, рук не опускають. У нашім і Вашім рідним селі таке саме. Є люди, котрі працюють і терплять за всіх і за вся, однак одиницям годі двигнути тягар без помочі других. Тому отсе звертаємось до Вас, Дорогі Брати і думаємо, коли мила і дорога Вам рідна вітчина, то поставитесь прихильно до нашого прошення.

Читальню нашу, як Вам відо[illegible] веселим життєм, однак по війні все перемінилось. Перед двома роками відновили ми читально, однак не на довго, бо в тиждень пізнійше власти викинули нас із власної домівки, умістивши там школу. Аж по довгих просьбах львівська шкільна кураторія дозволила нам на рідкі сходини лише в неділі і свята. І се не надовго, бо в кілька місяців пізнійше розвязали власти зовсім товариство і під острою загрозою заборонили всякі сходини.

Минулої осени заснували ми її наново, однак і нині жиємо мов на шпильках і власти шикануть і нарід байдужий і знову клопоти з кімнатою; знову видирають нам на школу (бо у нас вже 4 сили учительські). І так хотілось би жити, та годі і не маємо прихильників, бо і громада нам не рада, як самі знаєте.

Однак ми рук не опускаємо, а тримаємось слів поета: „Праця єдина з неволі нас вирве".

Задумали ми важне діло, а іменно: щоби позбутись клопотів з властями, мусимо раді не раді вступитись, щоби спокійно жити.

Наміряємо побудувати свою рідну окрему хатину. Може громада дасть площу і деяку деревину з ліса, а на решту мусимо тягнутися власними силами. Та зновуж тут якої небудь збірки не вільно збирати. Але може Бог нам допоможе.

Найтруднійше буде нам з дахом, котрий колиб ми хотіли крити бляхою, то треба до 5 цетнарів по 18 долярів за один цетнар.

З тим то властиво звертаємось до Вас, дорогі Брати: Доможіть нам в нашім ділі, а Бог Вам винагородить. Знаємо, що і у Вас злидні. Напрацюватись треба в поті чола, щоб заробити на кусок хліба, але всеж таки Вам лекше як нам, бо хоч дихаєте вільним воздухом.

Щоби Вас дорогі Брати ляк не збирав, що може Ваша жертва пійде на марницю, ми сейчас по одержанню Ваших щедрих датків вишлемо Вам звіт, що за се купилось.

Рівночасно пересилаємо Вам щире Біг заплать за вислані нам 5 долярів, за котрі драматичний кружок справив гарні декорації і передав їх для читальні. Вони позістануть для нас гарною памяткою, бо вже ми дали кілька вистав.

При кінци просимо п. Василя Матвіяса і п. Миколу Пігура, щоби були ласкаві занятися збіркою через оголошенне в „Свободі", за що шлемо їм щире Біг заплать.

В Карові, дня 18. червня 1925.

За Виділ читальні Просвіти:

Андрей Сайчук, голова
Яцко Осташевський, секр.

За Комітет в Америці:

Іван Піддубчишин,
Миколай Кот,
Максим Ментух,
Онуфрій Матвіяс.

ЯК ВИГЛЯДАЛА ГАЛИЧИНА В 1780 РОЦІ.

В Галичині і Володимирії було в 1780 році 261 міст, 67 місточок, 6.429 сіл, 503.326 домів. Родин було: християнських 516.382, жидівських 36.362, взагалі 552,744. Осіб було: християн 2,627,817, з цего 1,303,444 жінок. Жидів було 151.302, з цего 75.354 жінок. Разом усіх мешканців було 2,779,119. Чужинців було 8.599. — В 1780 р. уродилося християн хлопців 91.765, дівчат 79.163, жидівських хлопців 4.163, дівчат 3.509. Померло християн мущин 47.454, жінок 43.255, Жидів мущин 1.939, жінок 1.610. Церков було 2.955, костелів 1066, біжниць 244, монастирів мужеських 188, жіночих 28. Священиків було (парохи й капеляни) 4.292, черців 2.722, черниць 678. — Коней було 286.965, волів

ПРЕДМЕТ ТОРГУ І ДАРУНКУ.

Історія, якої завданням є подавати зміни й переміни, що заходять в громадянствах, систематизувати їх і освітлювати, доказує наглядно, що ніколи не було різких противенств між східною (російською) і західною (польською) культурою. На основі історичних даних можна доказувати якраз навпаки, а саме, що „extrema se tangunt." Тільки в психічній площині від часу до часу виринали розходження, вибухала боротьба за посідання українських і білоруських земель.

Спершу персональна унія з Литвою (Ягайло), а опісля державна унія (люблинська) наложили на Польщу обовязок боротьби з Москвою. Та такий же обовязок боротьби з Польщею одержала й Москва, скоро тільки захопила частину українських і білоруських земель. Одначе і в площині політичної польсько-російської боротьби були моменти взаїмного притягання й відтручування, над якими домінував принцип поділу тих земель для лекшого їх опанування і політичної, культурної та економічної нівеляції. Вже люблинська унія 1569 р., переведена під кличем „рівні з рівними, вільні з вільними", завершилася насильним поділом українських земель. Королівськими декретами відірвано від литовсько-руської держави Волинь, Поділля і Київщину і приєднано ці землі до Корони. Руський елемент ослаблено поділом між дві державі: Польщу і Литву. Берестейська унія (релігійна) 1596 р. була консеквенцією люблинської і мала на меті ще більше ослабити український народ.

Зайвим було би згадувати всі умови з Польщею, починаючи від „привілеїв" Казимира Великого через умови з Богданом Хмельницьким, Іваном Виговським (Гадяцький трактат 1658) р.), гетьманами Руїни аж до „золотих" повстанчих грамот і варшавської угоди Петлюри 1920 р.

Та нам цікавійше буде розглянути другу сторону медалі: відношення Москви до України й Білоруси в їх боротьбі з Польщею та згадати поодинокі доби не лише польсько-російського відтручення але й притягання.

Московське царство, опісля російська імперія, а тепер радянська унія вважається освободителькою пригнічених. Московське царство „освободжувало" Українців і Білорусинів, російська імперія Славян, а радянська унія поставила собі увільнити весь світ з капіталістичного ярма і створити світову радянську республіку.

Якже московські царі „освободжували" єдиновірних і племінно споріднених Українців і Білорусинів?

Коли на початку XVI. ст. кн. Михайло Глинський підняв боротьбу за природну суприматію руського елементу в обнятім польськими впливами Вел. Князівстві Литовськім, Москва не дала йому ніякої фактичної допомоги. Зовсім байдужи слухала Москва — як це заявив в своїй промові в Переяславі Богдан Хмельницький — „шестилітнього благання" України про допомогу, а московський „Земський Собор" на ті „благання" клав резолюцію того змісту, що „Черкаси не стерплять руки великого государя." Але скоро тільки велика українська революція довела польську могутність до розвалу, цар Олексій Михайлович „зглянувся" на „благання Черкасів" (Українців) і прийняв їх під свою високу руку. Та за вдержання України при Москві треба було ще все таки боротися. І замість послідовної боротьби, Москва продумує над тим, як би тільки прибрати до рук Україну, як би знищити її вольности, як би на неї наложити важке московське ярмо. В цьому напрямку розвивається вся хитрість Москви. Зате з Польщею поводиться Москва не лише в рукавичках, але в р. 1667 остентаційно насміхається над боротьбою українського народу за волю, заключуючи Андрусівський мир, яким розідерто живе тіло України. Андрусівська умова, ця крівава рана, довго ятрилася завдяки Москві на живім тілі України. Майже всі українські гетьмани, навіть мало дотепний Демян Многогрішний, дорікають Москві за Андрусівський мир і вимагають його зірвання. Але даремне.

В р. 1686 знову підтверджено Андрусівський трактат між Польщею і Москвою. Гетьман Самійлович, що постійно накликував Москву зректися спілки з Поляками проти Туреччини і зєдинити Україну, після невдатного московсько-українського походу 1687 р., запідозрений в його саботуванні, був тяжко покараний. Також вічі, налягання гетьмана П. Дорошенка, щоби Москва обєднала обі роздерті України, не находили ніякого відгомону. Хвастівський полковник Семен Палій даремне звертався через Мазепу до Петра I., щоби той згодився на обєднання Правобережної України з Лівобережною. Петро відповів, що він не хоче входити в конфлікт з Польщею. І він не лише не входив, але з Августом II. заключив союз проти Шведів, зберігаючи андрусівський status quo щодо України.

Москва не лише ніколи не обстоювала інтересів України, але й робила все можливе, щоби утвердити панування польської шляхти на Правобережжі та знищити останки української державности на Лівобережжі. Найкращим доказом цього кріваве здавлення Катерини II. гайдамацьких рухів.

Росія прийшла капіталізувати боротьбу українських мас, гарбаючи найкращі куски з поділів Польщі. На цьому не кінець. Імператор Олександер I. під впливом кн. Чарторийского довгий час носився з думкою приєднати до Конгресівки Литву й Правобережну Україну. Навіть російські революціонери вдобували симпатії Поляків коштом українських земель. Декабристи (Бестужев-Рюмін) не лише — зрештою зовсім слушно — признавали незалежність Польщі, але віддавали польським революціонерам (Крживжановському і Гродецькому) також ті землі, які не є „достаточно зрусифіковані" (Городненщину, частину губерній Виленської, Минської і Волинської). Сам Пестель заявив кн. Яблоновському в р. 1825, що декабристи після успішної революції відпустять Полякам з українських земель, що тільки зможуть. Проект конституції Серно-Соловевича передбачував національні зібрання (установчі збори) в Москві, Варшаві, Ризі, Гельзинґфорсі, навіть в Іркуцьку, тільки не в Київі. Українські землі в рахунках російських і польських революціонерів у найкращому разі були res nullius, якщо російські революціонери не робили з них дарунків Польщі. Проект Бестужева-Рюміна з початку XIX ст. здійснила революційна Москва в Ризі в р. 1921 з нешкідливим додатком арт. VII.: „Польща дає особам української російської й білоруської національностей, що перебувають в Польщі, на підставі рівноправности національностей, всі права, які забезпечують вільний розвиток культури, мови й релігійних обрядів. Особи української, російської й білоруської національностей в Польщі мають право, в межах внутрішнього законодавства, культивувати свою рідну мову, організувати свої школи, розвивати свою культуру й закладати в цією метою свої товариства й спілки."

Як бачимо, Москва ніколи не обстоювала інтересів України, а українські землі були в неї постійно предметом торгу і дарунку, очевидно — для „вищих цілей."

Ф. Ф.
(„Діло").

ЗБРОЯНИЙ МИР.

Скільки війська в часі миру мають поодинокі держави? Оце питання насувається неодному. Понище подаємо табличку, з якої бачимо, кілько людей стояло на „сторожі" миру в 1924 р. І так:

Китай	1,165.000
Франція	670.000
Спілка Рад. Соц. Реп.	562.800
Брит. Індії	277.500
Анґлія	261.100
Італія	250.000
Польща	241.800
Японія	230.000
Еспанія	216.000
Чехословаччина	150.000
Румунія	143.425
Зед. Держ. Америки	135.000
Норвеґія	118.000
Туреччина	115.000
Південнославія	200.000
Німеччина	100.000
Греція	75.000
Швеція	56.000
Афґаністан	50.000
Портуґалія	40.000
Лотва	35.000
Литва	35.000
Мадярщина	35.000
Австрія	30.000
Болгарія	33.000
Персія	33.000
Фінляндія	28.000
Естонія	14.000

ЮВИЛЕЙ ЧУДО-ДИТИНИ.

Тому 200 літ жила в Данії чудо-дитина, Христян Гайнекен. Прожила лише пять літ, але ніколи ще дитина не викликала в науковому світі такого зацікавлення. Кілька тижнів після народин уміла вже вимовляти слова, а на десятому місяці говорила зовсім правильно. Як було дитині один рік, знала вже Старий Завіт а небаром потім і Новий. Як мала півтретя року, відповідала на питання з старинної і новітньої історії. Дитина навчилася латинської й французької мови, а як на 4-ому році зявилася на королівськім дворі, говорила плинно тими мовами. Що було би сталося з дитини, годі знати, бо померла на пятому році життя 27. квітня 1725.

Осип Маковей.

ПОЕЗІЯ І ПРОЗА.

(Із судової розправи).

Давно колись про таку пригоду дівчата складали жалісливі пісні, поетичні нарікання на свою нещасну долю, а тепер се опинилося в суді.

Настуся Ковалівна заскаржила молодого жонатого господаря Павла Василишина, що кілька літ обіцював їй з нею женитися, потім вийшов з війська, звів її на бездоріжа, про дитину не подбав і оженився з иншою. Тепер сі молоді люде, що недавно обнималися й цілувалися, стояли разом зі своїми батьками і адвокатами-Жидами перед молодим суддею в карнім суді, недалеко одно від другого, але розділені глибокою пропастю в душі, якої вже ніхто не зарівняє. Коло судді сидів ще писар, зрештою нікого не було в комнаті, бо розправа була тайна.

— Павле Василишине, — почав суддя, переглянувши акти, — розкажіть мені, як то було. Чи ви ходили до сеї дівчини, чи обіцювали їй з нею женитися? А правду кажіть!

Василишин глянув несміло на хрест між двома свічками, потім спустив очі на поміст і говорив, не дивлячись на нікого:

— Та я ходив до неї і любив її, але тато не казали її брати.

— Чому?

Старий Василишин не втерпів і відповів за сина майже з обуренням:

— Як же, прошу пана судді, аби мій син та у Коваля женився?

— Щож такого? — Хіба Коваль що? — не господар? — спитав суддя.

Тут старий Коваль не стримав себе і з гнівом відворкнув:

— Е! прошу пана, багачі всі однакі. Багачки шукав!

— Ну, годі! Говоріть же, Павле, далі, чому ви не оженилися з Настусею? — сказав суддя.

— Щож мені було робити? Тато казали, що не дадуть мені загона поля; у неї (тут Павло махнув головою в сторону Настусі, що стояла тихо мов без душі) є там якийсь загонець, але з того не можна вижити. Гадав я іти до двора на службу, — відрадили мені. Крутився я так з рік, а далі оженився.

— Хіба на Настку була яка лиха слава? Була вам невірна? Водилася з иншими парубками?

— Та ні! Я не чував...

— Ой-ой-ой! чому ні? — вмішався батько Павла.

Суддя глянув на Настку. Вона піднесла голову і великими синіми очима глянула здивовано на старого.

— Та коли?! — ледви вимовила вона.

— Хіба не танцювала ти з иншими, як Павло був при війську?! — крикнув старий Василишин сердито.

— Гов, ґаздо, не кричіть! Ви тут в суді! — спинив суддя. — Потанцювати при людях можна, з ким дівчина хоче. А чи ви, Павле, обіцювали Настці женитися з нею?

— Ні! — відповів коротко Павло, очевидно вже навчений адвокатом.

— Падонькуж мій! Не обіцював?! — крикнула несподівано Настуся і заплакала ревними сльозами. Вхопилася за голову руками і мов шукала стіни, щоб ударити головою об неї.

— Та деж се правда?! Адже кілька літ і писав і говорив, що возьме мене! Я листи принесла, що він писав до мене. Най скаже, чи то не його? Я присягну!

— Настко, тільки без плачу і заводження! — порадив суддя. — Покажіть сі листи!

Настка розвязала хустку, виняла листи і подала судді. Сльози котилися їй, як горох по лиці, хоч уже вздержалася від голосного плачу.

Настала тишина, тільки оба адвокати на кріслах розмовляли щось байдуже тихим голосом. Крізь отверті вікна комнати долітав з города щебіт ластівок на даху і цвірінькання горобців, що виводилися у гніздах під дахом. В городі знати вже було початок літа по ягодах, що червонілися на черешнях.

Суддя подиктував писареви відповіди до протоколу і почав переглядати листи. Справді не читав, тільки переглядав, бо було їх багато, а у всіх менше-більше було те саме „люблю тебе". „Нічого цікавого" — думав він собі, згадуючи свої любовні пригоди з недавніх літ. Йому вже трицятка минула, волося вже починало сивіти, животик заокруглився, і він дивився на такі наївні листи очима досвідного старого кавалера.

— А! тут і поезія! — обізвався нараз, глянувши на один лист. — Може, панове, послухаєте? — сказав, обернувшися до адвокатів, котрі очевидно розмовляли про якісь свої діла.

— Просимо!

Суддя почав читати:

„Я до стола засідаю, папір розкладаю;
через гори, через ріки сей лист посилаю.
Лети-лети, мій листочку, в далеку дорогу;
полетів би й я з тобою, та іти не могу.
Ой, як прийдеш, мій листочку, до Милої близько,
поклонися їй від мене до самих ніг низько.
Най вона си прочитає, най си розгадає,
чи не той то жовнярина, що вона кохає.
Нагадай си, дівчинонько, як ми ся кохали,
доки мене молодого до війська не взяли.
Взяли мене на чужину тай нас розлучили,
та як Бог нам допоможе, будемся любили.
Ой, люблю тя дівчинонько, так як свою душу:
через тебе, моя мила, загибати мушу.
Ой, як тужить, моє серце за тобою мила,
як згадаю, що тя люблю і ти мя любила.
В ночі не сплю, в день думаю, все думка о тобі;
прийде мені молодому заснути у гробі.
Чи ти мене вчарувала, чи мені так Бог дав,
що я тебе, дівчинонько, так собі сподобав?
Ой, як я си нагадаю, як то було зразу,
яка була розмовонька коло перелазу.
Любив я тя, дівчинонько, як настало літо,
як то було межи нами нераз розмаїто".

(І суддя і адвокати тут усміхнулися, а Настуся, що слухала досі віршів так, мовби не чула ще їх, засоромилася. Оба батьки слухали зовсім байдуже).

„А я хлопець молоденький, хоть при війську служу,
за тобою, моя Насте, цілим серцем тужу.
Ой, тужу я, моя мила, тай тужити буду;
хоть далеко я від тебе, то тя не забуду.
Допоможи мені, Боже, ще рік відслужити,
а як вернуся до тебе, будуся женити"...

Суддя урвав.

— Касарняна поезія! — замітив один адвокат зневажливо.

Суддя не відповів на се нічого, лише спитав Павла:

— Чи то ви складали сі вірші?

— Та се я так собі приспівував у касарні з иншими.

— І сам вигадував?

— Трохи я сам, трохи инші. Або я знаю, як то було?

— Але то ви писали?

— Я.

— Тут ви на письмі обіцюєте Настці, що оженитеся з нею.

— Та се співанка!

— Але до кого писана?

Павло не відповів нічого.

Суддя почав переслухувати Настку. Вона зовсім не знала, з якого „кінця" починати оповідання про своє горе і говорила без ладу, схлипуючи від часу до часу.

— Я з иншими не сходилася, тільки з ним. Ще перед військом казав, що возьме мене. Я присягну. З війська листи писав, свій портрет прислав. На Великдень бував. Все казав то само. Я гадала, що може. Потім вислужив, мій женитися. Не оженився, тільки здурив. Прийшла дитина і я вже сама не знаю...

Не докінчила, тільки розплакалася гірко.

Писар почав записувати те, що суддя казав; старі батьки мовчали, похнюпивши головами, адвокати розмовляли щось по німецьки, Павло стояв зі спущеними на поміст очима, а Настка не знала, що має почати зі своїми руками, мовби заваджали їй, та трохи не подерла хустки з листів.

— Слухайте, Насте, — обізвався знову суддя, — ви мусите на то присягнути, що сказали.

— Я присягну.

— Павло буде караний.

Молодиця глянула здивовано на суддю:

— Та мені не о то йде, аби Павла карати, тільки що я, бідна, з дитиною пічну? Мене з хати гонять! Деж я собі раду дам?

— Sie hat ihn doch geliebt! — замітив суддя в сторону адвокатів, по німецьки, щоб селяне не розуміли, але адвокати не докінчили своєї розмови і не звернули на се уваги. — Коли Павло буде тут засуджений, можете його, Настко, скаржити, аби платив на дитину.

— Я присягну, бо то правда.

Писар засвітив свічки, старі батьки і Павло відступили дальше від стола, адвокати встали, а Настка почала тремтючим голосом повторяти за суддею слова присяги.

По присязі сказала ще раз те саме про Павла, що попереду. Говорили ще коротко адвокати, старий Василищин старався ще оправдувати сина, одначе суддя не зважав на те все, встав і, покликуючись на § 506 карного закона, засудив Павла на місяць арешту.

— Що мені з того? — обізвалася перша Настка, почувши засуд.

— Я зголошую відклик від вини і кари — промовив Павлів адвокат.

— Не тішся, Настко, перед часом, — відозвався старий Василишин — вищий суд тобі кару скасує.

— Ет! встидайтеся, старий, таке говорити! — сказав суддя. — Як же ваш Павло жиє собі з жінкою?

— Бються, панонько; на все село сварка і бійка! — відповів старий Коваль.

— От і маєте воли та корови! — додав суддя.

— Та що? — відворкнув старий Василишин. — Аби хлоп не мав права свою жінку набити? І що кому до того?

— Ет, шкода з вами говорити! Будьте здорові! А отсе, Настко, ваші листи віддаю вам. Тільки один затримую до актів. Ну, ідіть уже, бо там инші ждуть.

Селяне почали повагом виходити з комнати. Суддя скрутив собі папіроску і, складаючи акти, глянув ще на Павлову „поезію". Він цілої не прочитав, там було ще більше строф подібного змісту, як і попередні. Суддя прочитав ще одну:

Чись здорова дівчинонько,
моя люба птичко?
Чи веселе, чи сумує
твоє біле личко?

Далі вже не читав, вложив „поезію" в акти і казав прикликати инших селян, що ждали на суд.

ЯК ЗБУТИСЯ З ХАТИ ТАРГАНІВ І БЛОЩИЦЬ.

Таргани і блощиці — така погань, що й говорити про неї гидко, та більша огида, коли вони завелись в хаті, таргани — в кухні, а блощиці — в постелі. Тільки не треба думати, як то часто думають, що як де вони є, то завинила господиня, що не дбає про чистоту в хаті. Хочби й як дбала, то не захорониться, щоб блощиця таки не залізла — через вікно, через водопровід, через щілину в стіні, з помешкання в помешкання і з хати в хату. Але коли ця погана твар таки пролізла і розмножилася, то треба її як найшвидше збутися і хату вичистити, і на це є різні способи.

Тарган, („прусак" або, як кажуть в Америці, „какроч") водиться по всім світі, у всіх краях, і наліпше любить жити в кухні або коморі, де може найти останки всяких харчів. Коли добрих харчів не має, то буде глодати матерію, шкіру, папір, мебель, — лишаючи після себе специяльний „тарганячий" запах. Є дуже бистрий і „хитрий." Коли його нагло заскочити, то незвичайно швидко втікає в найближчу щілину, находить собі який-небудь инший сховок або прикидається мертвим. Строїти його чим-небудь не можна. Звичайну отрую в страві занюхає і не буде її рухати.

Найліпша отруя на тарганів — так зване „содіюм флюорід" порошок, який можна дістати в кождій аптиці. Розсипавши його (сам або з мукою) всюди попід стінами, на полицях і т. д., можна на протязі двайцятичотирох годин збутися всіх тарганів з хати. Добрі результати дає також „боракс," перемішаний з якоюсь заманчивою стравою, наприклад шоколядним порошком. Третя відома трутка на таргана — це фосфорна паста: мука з цукром і одним або двома процентами фосфору. Та найпевнійший спосіб — викурити мешкання отруйними газами. Та це справа доволі складна і вимагає великої обережности, так як гази можуть зашкодити й людям в помешканню.

Блощиця підбирається до людини тільки тоді, коли та безпомічна — спить. Проколює верхню верству шкіри і ссе кров. Ссучи вона відразу грубне, роздувається і червоніє. Блощиця звичайно видає із себе огидливий запах, та цей запах притягає також увагу її смертельних ворогів — тарганів, стоног і мурашок. За дня блощиця ховається в постелі і в стінах. Тільки крайній голод може її за дня вигнати на світ. Але блощиця може дуже довго голодувати — нічого не їсти. Пробували держати їх і двайцять місяців в закритій посудині без їжі, а вони все ще таки були живі.

На місці, де вкусила блощиця, лишається легка пухлина, яку порадно змазати йодом або яким иншим дезинфекційним средством. Тимпаче, що є деякі підстави думати, що блощиці, також як і инші насікомі, розносять всякі заразливі слабости. І хоч збутися їх доволі трудно і нераз богато клопоту, але в ніякім разі не можна їх терпіти в хаті.

Звичайні порошки проти блощиць (данський і такі инші) не богато помагають, бо трудно розсипати їх в щілинах, де вони складають свої яєчка. Більш практичний спосіб покропити і обриськати ліжка і щілини в стінках бензиною або нафтою. Навіть звичайна горяча вода нищить і блощиць і їх яєчка.

В КОЖДІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ХАТІ ПОВИННА НАХОДИТИСЬ ЧАСОПИСЬ „СВОБОДА".

ЩО РОБИТИ В ПРИПАДКАХ КОНВУЛЬСІЙ.

(З Нюйоркського Уряду Публичного Здоровля).

Коли дитина має конвульсії (корчі), то негайно треба закликати лікаря. Посилаючи по нього чи телефонуючи йому дати йому знати, в чім справа, щоби поспішився і знав, що з собою взяти. Поки лікар прийде, зробити горячу купіль і вложити до неї дитину. Вода повинна бути горяча, та не за горяча, щоб дитина не попарилась. І, звичайно, треба уважати, щоб в судорогах не пірнула в воду з головою.

В дітей такі конвульсії трапляються часто і виглядають страшно, і в кождім випадку треба як найшвидше дати ту першу поміч і закликати лікаря. Одначе не треба думати, що це якась особлива і тяжка слабість. Конвульсії є звичайно тільки симптомом (познакою) слабости або фізичного недомагання. В дітей може їх викликати навіть якась дрібна причина: перестрах, нестравність, хробаки, то-що. Бувають вони при корі, шкарлятині та инших дитячих слабостях. Хвороби з високою температураю, які в дорослих осіб дають себе знати мороженням, у дітей нераз починаються від конвульсій. Також після деяких заразливих слабостей можуть траплятися припадки.

В дорослих людий конвульсії можуть спричинити слабости нирок та деякі комплікації в жінок підчас вагітности. Характеристичні вони також для гидрофобії (скаженини). Але найчастійше причиною є епілепсія (чорна неміч). Та тільки лікар може розпізнати такі епілептичні конвульсії (перепадки) і лічити ту слабість, що їх спричиняє. Всякі домашні і „патентовані" ліки не тільки нічого не поможуть, але й можуть бути небезпечні для здоровля.

Коли в дорослої людини трапиться такий атак з конвульсіями, то передівсім не треба тратити голови, зараз закликати лікаря і поки що самому помогти слабому, скільки можна. Та перша поміч мусить обмежитися до того, щоби передівсім положити його так, щоби не міг заподіяти собі ніякої шкоди. Найліпше власне положити його горілиць на землі; з постелі чи з лавки міг би в судорогах перекинутись і покалічитись. Розіпняти йому одежу на шиї і на грудях, щоби лекше дихав і зрештою лишити його в спокою, поки прийде лікар, тільки добре придивлятись, в яких частинах тіла найсильнійші атаки, як довго тріваютъ і т. и., щоби можна докладно розповісти лікареви й улекшити йому першу діягнозу.

Одначе ще важніще те, чого не треба робити, щоби хорому ще гірше не зашкодити. Отже передівсім не зливати йому лиця водою і не давати вдихати ніяких міцних ароматів, бо може задушитись. Коли пацієнт непритомний, то не вливати йому в уста ніяких ліків, бо можна йому тяжко зашкодити, як що медицина не попаде туди, куди треба. Ліки, котрі мають справжню вартість і можуть помогти, повинен застосувати тільки лікар. Не дати пацієнтови за скоро встати; зачекати, поки прийде лікар.

МІТИНГИ ВІДДІЛІВ У.Н.СОЮЗА

ДЖЕРЗИ СИТІ, Н. ДЖ., Тов. Український Клюб поступовий, від. 70. У. Н. С. повідомляє всіх своїх членів, що надзвичайний мітінґ відбудеться в суботу дня 25-го липня о год. 7., вечером в гали Народного Дому під ч. 72 Моріс Ст. На тім мітінґу буде збіратися вкладки членів, котрі ще довгують. Котрий з членів не вирівнає своїх належитостей буде суспендований. Також кождий член отримає тікет на Пікнік. Обовязком кождого члена є прибути на той мітінґ на означений час. Антін Онисик, секр.

ЯНГСТОВН, О. — Сестрицтво П. Діви Марії, від. 119 У. Н. С. повідомляє членкинь, що мітінґ буде відбуватися перша неділя по першім в гали на Гридевні Ст., ч. 110. — Марія Омеля, пред., Марія Сокіль, кас. Марія Бурка, секр.

БРИДЖПОРТ, КОНН. — Т-во Укр. Січ, від. 59-ий повідомляє всіх своїх членів і членкинь, що всі як оден мають явитися дня 26-го липня с. м. точно на 12 годину в полудне до церковної галі під ч. 34 Біч ул., бо в сей день товариство має забаву і кождий член має бути присутний. Хто з членів не явиться будекараний. — Н. Никорчук, пред., Ів. Глива кас., М. Галькевич, секр.

ТРЕНТОН, Н. ДЖ. — Отсим повідомляється, що піврічний мітінґ Т-ва Вільні Козаки, від. 116, відбудуться в неділю, 26. липня під ч. 839 Со. Брод Ст., точно о годині 2-ій пополудни. На дневнім порядку справоздання контрольної комісії і полагодження важних справ, котрих не можна було полагодити з малим числом членів. Неявившийся член буде караний після статута. Добро нашого відділу вимагає, щоби на тім мітінґу не бракувало ні одного члена чи членниці. Довгуючі члени мають вирівнати свої залеглости, бо в противнім разу будуть суспендовані. Всі члени мають обовязок припровадити нових кандидатів. Родичі, припровадьте своїх дітий, бо вони будучність нашої славної організації! Не словами а ділами покажім, що любимо свого Батька У. Н. Союз. Не спочиваємо після горячки. Ще місяць або два, а 30-тисячна армія буде! Ми трентонські козаки, слова дотримаємо. Незадовго відсвяткуємо 30-літний ювилей на земли Вашинґтона, на свободі і воли. Тільки всі враз як один! — За уряд: Михайло Костирко предс., Михайло Сеньків, кас., Павло Стадник, секр.

ФІЛАДЕЛФІЯ, ПА. — Отсим повідомляється членів Бр. св. Василія від. 339 У. Н. С., що мітінґ відбудеться в неділю, 26. липня, під ч. 610 С. Амерікан Ст., о год. 1-ій пополудни. Проситься всіх членів, щоби на сім мітінґу явились, бо є важні справи до полагодження. Буде приниматись нових членів до братства і до У. Н. Союза. Пригадується довгуючим членам, щоби вирівнали свої залеглости, бо на дальше не будеться довгуючих членів оплачувати коштом братства, отже кождий член хай застосується до сього оголошення, як не хоче наразитися на суспензу. — За Уряд Братства: — І. Сорока предс.; О. Будай, секр.; І. Шекмар, кас.

КАРТЕРЕТ, Н. ДЖ., — Тов. Запорожська Січ від. 342. повідомляє всіх своїх членів, що надзвичайний мітінґ відбудеться внеділю 26 липня о год. 1-ій пополудни в гали церковній. Справа дуже важна тому присутність кождого члена конечна. Неявившийся член заплатить 1 дол., а урядник 2 дол. — Гр. Волянський, предс.; И. Клебан кас.; І. Маркович секр.

В КОЖДІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ХАТІ ПОВИННА НАХОДИТИСЬ ЧАСОПИСЬ „СВОБОДА".

Катальог Книгарні „Свободи"

"SVOBODA", 83 Grand St., JERSEY CITY, N. J.

СЛІВЦЕ ДО НАШИХ ПОКУПЦІВ

Хто більше читає той більше знає.

Се вже неоспоримий факт, що народи, які сьогодня стоять висше культурно, завдячують се просвіті, — і читанню книжок. Вони не жаліли гроша на піддержанє своєї літератури, не жаліли часу на читанне книжок, не дивились обоятно на просвітні потреби. Не диво отже, що й піднеслись висше від инших народів. — Нам треба памятати се, що й вони колись стояли низще, тому перед нами так само отворена дорога до більшого поступу як у них. До сього не запізно. Одначе сього ми потребуємо зараз, а не колись. На світі красше стане, если народи будуть менше більше одинаково стояти культурно і просвітно, бо тоді один буде мусів другого рівно трактувати. Читайте отже книжки і то читайте найбільше, а будучність перед Вами.

ДЕ СВІДОМІСТЬ, ПРОСВІТА, ПОСТОЯННІСТЬ — ТАМ СИЛА!

Всі члени Українського Народного Союза повинні памятати при купні книжок, що весь прихід з книгарні „Свободи" остається в їх організації, себто в руках самих членів та членкинь У .Н. Союза.

Товариства, Братства й Сестрицтва Українського Народного Союза повинні памятати при замовлюванню книжок і друкарських робіт, що, замовляючи сі книжки й роботи в друкарні „Свободи", дають заробляти своїй власній організації, себто збогачують самих членів та членкинь У. Н. Союза.

- • **Словарик,** пояснення чужих та не дуже зрозумілих слів, В. Доманицького 30
- • **Словар українсько-англійський і англійсько-український** (кишеньковий), А. Роміна 50
- • **Словар чужих слів,** др. З. Кузеля, опр. 2.00
- † **„Словар української мови",** Б. Грінченка, в 2-х томах, разом 2180 сторін 6.00
- † **„Словар російсько-український",** М. Уманець і С-ка, в 1 томі, 1040 сторін 3.00
- † **Словник українсько-польський і польсько-український,** зладив І. Свенціцький 30
- † **Словник чужих слів** д-ра З. Кузелі (кишеньковий) 65
- • **Смерть за правду,** оповідання про Ів. Гуса, В. Доманицького 10
- † **Сон, Одарка, Чари, Ледащиця,** народні оповідання Марка Вовчка 20
- † **Сонник,** великий, найновійший і одиноко правдивий, ілюстрований, містячий около 7.500 слів 45
- • **Сонячний промінь,** повість, В. Чайченка 80
- • **Сорок тисяч миль під водою,** роман, Ю. Верного 1.00
- • **Сороката Щаняи,** і инші веселі оповідання 25
- • **Соціольогія й соціальні науки,** Е. Діркгайма (з француського переклав М. Залізняк) 15
- • **Соціялізм а релігія,** Д. Бориска 15
- † **Соціяльна революція,** К. Каутського (переклад з німецького) 80
- • **Спартак, провідник римських глядіяторів,** історична повість, Ц. Самойлова 30
- • **Співомовки** або **Веселі вірші,** Ст. Руданського 50
- † **Співомовки** С. Руданського, зі вступом Б. Лепкого і з портретом автора, брош. 50, опр. ... 65
- † **Співомовки** Степана Руданського, з портретом автора і з передмовою Богдана Лепкого ... 20
- **Сплачений довг,** оповідання з міщанського життя, Данила Лепкого 20
- **Спочинь мій дух** і инші оповідання 15
- † **Старий горобець,** оповідання Д. Мамина-Сібіряка, з рос. мови переклав Г. Черняхівський, з малюнками М. Погрібняка, видання 3-те 10
- **Страшна пімста,** оповідання з козацьких часів (з многими образками), М. Гоголя 20
- • **Страшні тайни монастирських мурів** 75
- • **Суд чотирох,** сенсаційне оповідання з діяльности „Тайних виконавців смерти", Е. Вейлса 40
- **Сумний [illegible]** і инші оповідання 10
- • **Таємниця Америки** або **Оцінка американської культури** сперед Христофа Колюмба 15
- • **Тайни цісарської родини,** опис життя австрійських [illegible] 50
- • **Таємний [illegible],** детективний роман, нап. Еміль Габоріо 85
- • **[illegible],** книга для всіх і для нікого, нап. Фрідріх Ніцше, переклав Лесь [illegible] з портретом автора, в 4-ох частях 1.50
- † **Танець тіней,** роман з рідного побуту, нап. Михайло Яцків, опр. 2.00
- † **Тарас Бульба,** повість М. Гоголя, переклав Ст. Віль, з ілюстраціями 50
- • **Тарас Бульба,** повість з ілюстраціями, Миколи Гоголя 40
- **Тарас Шевченко,** в столітні роковини 20
- † **Твори Володимира Винниченка:**
  - Том І. Краса і Сила та инші оповідання 1.00
  - „ II. Голота та инші оповідання 1.00
  - „ III. Боротьба й инші оповідання 1.00
  - „ IV. Кузь та Грицунь і инші оповідання .. 1.00
  - „ V. Історія Якимового будинку й инші оповідання 1.00
  - „ VI. Рівновага, роман з життя емігрантів .. 1.00
  - „ VII. По-Свій, роман 1.00
  - „ VIII. Божки, роман (продовження повісти „По-Свій"), ... 1.00
  - „ IX. Босяк і инші оповідання 1.00
  - „ X. Чесність з собою, роман 1.00
  - „ XI. Хочу, роман 1.00
  - Всі одинайцять томів 10.00
- † **Твори С. Черкасенка** (поезії), в 2 томах 2.00
- † **Твори Тараса Шевченка,** в 3-х томах, в опр.... 8.50
- † **Твори Тараса Шевченка,** в 5-х томах, в опр... 15.00
- † **Теорія зглядности,** після А. Айнштайна написав Петро Франко, ... 10
- **Теорія політики,** приступно виложив Павло Свій 60
- † **Territorium und Bevoelkerung der Ukraine** (Ein geographisch-statistischer Beitrag) von Dr. Miron Korduba 40
- **Терниста дорога,** Український Сойм в Америці до його скликання, нап. др. Семен Демидчук 15
- **Товариська ворожка** 15
- **Товариш,** українсько-англійський підручник до науки англійської мови з доданнем словаря 60
- • **Трагедія Галицької України,** Осипа Мегаса .. 1.00
- • **Три княжевичі і чарівна птиця** 10
- † **Три оповідання** (Воля, Пропасть, Сміх), нап. Леонід Андреєв, брош. 20, опр. 30
- † **Три оповідання** Д. Мамина-Сібіряка, (Старий Горобець, Пригоди статечної миші, Поганий день Василя Івановича), з малюнками 25
- † **Три поеми Тараса Шевченка** (Сон, Великий льох, Неофіти), з передмовами й поясненнями Богдана Лепкого і з двома портретами автора 35
- † **Три поеми Тараса Шевченка** (Сон, Кавказ, Суботів) 10
- • **Тропарник** або **Підручник церковного співу** 30
- † **Убогий та багатий** і **Дівка-чорнявка, Безщасний Данило й розумна жінка,** українські народні казки (зі збірника І. Рудченка), з 10-ма малюнками Ю. Магалевського 20
- † **У гостях добре, дома ліпше,** історичне оповідання Дрозда (О. Кониського), видання друге, брош. 85, опр. 1.25
- † **Українство в Росії** (Новійші часи), Володимира Дорошенка 40
- • **Українська граматика,** Стоцького і Ґартнера.. 1.50
- • **Українська правопись зі словарцем,** уложили Ст. Смаль-Стоцький і Федір Ґартнер, опр. 50
- • **Український співаник.** Зладив Антін Гапяк ... 40
- **Український штукар,** 212 гарних штук до забави. — Зміст: Часть 1. Забави фізичні і хемічні. Часть 2. Штуки з картами. Часть 3. Штуки рахункові. Часть 4. Штуки жартівливі .. 50
- † **Українські народні казки** (зі збірника І. Рудченка), видання друге, з 42-ма малюнками Юрія Магалевського 60
- • **Українсько-англійський кухар,** зібрав М. М. Белегай 1.00
- • **Українсько-англійський і англійсько-український словар** (кишеньковий), опр. 1.50
- • **Українсько-англійський словар** (1580 сторін), М. П. Б. Ясенівського, опр. 1.50
- † **Українсько-німецький словар** Ом. Поповича, опр. 2.00
- † **Українці в Америці,** Ор. Кириленка 20
- • **Українці як народ,** нап. Василь Пачовський 5
- † **Фізика** для вищих початкових шкіл, нап. Франц Шіндлер, з німецької мови переклав Андрій Сабат (105 малюнків в тексті), брош. 30, опр. 50
- • **Фільософія соціял-демократії,** збірник дрібних фільозофічних статий, Йосифа Дицґена 2.00
- • **Фільософія штуки,** нап. Г. Тен, професор в школі красних штук у Парижі, пер. Ол. Барвінський, І. часть 50
- • **Хан і його син** або **Українка бранка** і другі оповідання 20
- † **Хмари,** повість Івана Нечуя-Левицького, з передмовою Василя Верниволі, опр. 2.00
- **Христос в гарнізоні,** оповідання з військового життя, М. Яцкова 40
- • **Хрунь і чорт,** В. Будзиновського 15
- • **Цар голод,** А. Баха (переклав М. Залізняк) ... 35
- • **Цариця і весталька** або **Живцем замурована,** історія з часів переслідування християн за панування римського цісаря Нерона 25
- † **Царівна,** повість Ольги Кобилянської, друге видання, з передмовою Осипа Маковея. Брош. 1.75, в звичайній оправі 2.00, в люксусовій оправі 2.75
- † **Царівна-жаба,** українська народна казка (зі збірника І. Рудченка), з 5-ма малюнками Ю. Магалевського 10
- † **Цар-Соловей,** казка С. Руданського, брош. 35, опр. 50
- **Цвіт і душа** й инші оповідання 15
- † **Цвіркун у запічку,** оповідання, Ч. Дікенс 35
- **Через кордон,** цікаві розкази емігранта Олекси Ремези. **Емігрант,** вірш, Петра Гіркого 15
- • **Чернигівка,** бувальщина з другої половини 17. віку, М. Костомарова 50
- † **Ченчі, оповідання,** Стендаль, пер. С. Пащенко 20
- • **Читанка друга для шкіл народних в Америці,** опр. 30
- † **Читанка і граматика для шкіл народних,** часть І. (для 1. і 2. року науки), уложив Омелян Попович 35
- • **Чому попи не женяться?** 15
- † **Чорна Рада,** хроніка 1663 року, нап. П. Куліш, повість з ілюстраціями та вступом і поясненнями Б. Лепкого, брош. 1.00, опр. 1.25
- **Чорний кіт,** Едгара Еллен По 10
- † **Чужиною,** збірка поезій, О. Олеся 50
- † **Чутлива совість, Тайко,** оповідання Д. Н. Мамина-Сибіряка, з російської мови пер. Марія Кузьмова 20
- † **Шагін Герай,** оповідання В. Будзиновського 25
- **Шевченко і його Україна.** Зміст: Заповіт. — На Шевченковій могилі. — Поклін душі великій. — Тарасови Шевченкови. — Де памятник Тараса? — Памяти Тараса Шевченка.—Шевченко для свого народа. — Чому кождий Українець і кожда Українка повинні знати життя Тараса Шевченка. — Шевченко між народом. — На Тарасовій могилі. — Кирило-Методіївське братство. — Вимятки з творів Тараса Шевченка. — Заповіт Тараса Шевченка в чужих мовах. 15
- † **Шевченко про мистецтво,** розвідка Богдана Лепкого 10
- • **Шерльок Гольмс,** таємничі історії найславнійшого в світі детектива. Кождий том становить скінчену цілість.
  - Ч. 13. Джентлемен вломник 15
  - „ 14. Тайна графині Кастельоне 15
  - „ 15. Траґедія дідички 15
  - „ 16. Чорт зі Семфолд Гіл 15
  - „ 17. Чудовий Рікардо Сакко і сини Шіви 15
- • **Школа Народна** (читанка) для третої і четвертої кляси, опр. 75
- † **Шлях до соціялізму,** Отона Бауфа, переклав П. Дідушок 25
- † **Що таке державногромадянське виховання,** д-ра Георга Кершенштайнера, авторизований переклад із третього ляйпціґського видання д-ра Василя Сімовича, з переднім словом автора, з його портретом та біографією 50
- • **Що сталося з Рудольфом** або **Траґедія на замку Маєрлінг** 60
- **Що то є книжка?** — Початки козаччини (5 ілюстрацій). — Козачий кістяк. — Кіндрат Бубненко-Швидкий. — Дні нашої слави і недолі 20
- • **Що чути тепер в рідним краю** або **Україна без хлопа і пана** 10
- † **Як вести збори,** нап. К. Немова 10
- † **Як закладати пластові дружини,** нап. Петро Франко 10
- **Як закладати читальні і вести бібліотеки.** — Чому рік має 365 днів. — Що таке грім. — Алькоголь, повільна отруя. — Шинок. — Чотири дні, Всев. Гаршина. — Заповіт Ярослава Мудрого. — Дні нашої слави і недолі 15
- • **Як Іван зробив чудесне судно і при помочі чудесних товаришів дістав царівну за жінку** 10
- **Які є люди на землі** 40
- • **Як королевич воював із чортом** 15
- • **Як кров кружить в нашім тілі і яка нам з неї** користь, др. С. Фішера 15
- • **Як львиця виховала царського сина і герцеґовинські оповідання** 20
- **Як люди жиють в Норвегії** і оповідання: Приятелі. — Смерть. — Се така баба, що чорт їй на махових вилах чоботи віддавав 20
- • **Як Михась, син мельника, ходив до неба по діямант** 20
- **Як мужик ходив до царя правди шукати** і инші оповідання 15
- † **Як нам задовольнити наші пекучі потреби,** деякі поради владі і населенню України, видання перше 10
- † **Як опридилити вагу живої худоби** 10
- • **Як осягнути успіх?** 15
- • **Як Палій визволив від смока сестру і братів та провчив Капуша** 10
- • **Як пан собі біди шукав,** оповідання, І. Франка 15
- • **Як писати листи** або найновійший і найпрактичнійший українсько-англійський листівник 75
- • **Як повстала земля,** К. С-ника 25
- • **Як стати горожанином Злучених Держав,** Е. Гвоздика 30
- † **Як стати по українськи грамотним,** коротка українська правопись із додатком: **Дещо з української граматики,** В. Верниволі 25
- • **Як чоловік зійшов на пана,** оповідання Вячеслава Будзиновського 30
- • **Як царевич літав до царівни** 10
- † **Ярина,** український буквар, зложив А. Воронець, з малюнками, опр. 45

ОБРАЗКОВІ ВИДАННЯ ДЛЯ ДІТИЙ.

Всі низше наведені книжки є прикрашені меньшими і більшими малюнками, звичайними і кольорованими (деякі лише кольорованими), та відповідним діточим текстом. Кожда книжка має тверду і кріпку оправу. Сі книжки надаються на дарунки для української дітвори.

- † **Баба Яга,** весела книжечка про Різдво 1.10
- † **Весела плавба** 45
- † **Весонька-ярь, дітям од Бога дар** 45
- † **Втвори браму — медьо іде!** 60
- † **З веселих діточих днів** 60
- † **З міста, з краю, з поля й гаю** 60
- † **З циркусу жарти** 1.10
- † **Казки з 1001 ночі** 35
- † **Ке лиш близше, ке лиш д' мині — хороші справи в середині** 60
- † **Кіт в сапянцях** 35
- † **Малий світок, мальований крам чемним діточкам** 45
- † **Молодість** 65
- † **Подорож пана Цікавського** (з рухомими образками) 60, в тривкійшій оправі 70
- † **Про домашні звірята** 65
- † **Робінзон Крузо** 35
- † **Рости, читай, дрібонький читачу** 65
- † **Чемним діточкам** 45
- † **Червона шапочка** 35; з рухомими образками 45, в тривкійшій оправі 60
- † **Яке пташки підслухали** 85
- † **Ящів смуток і охоту склали в книжечку оту** .. 1.00

ВКАЗІВКИ ДЛЯ ЗАМОВЛЯЮЧИХ КНИЖКИ: — Кождий замовляючий книжки повинен виписати виразно всі титули книжок, які йому подобались і обчислити загальну належитість за книжки. Гроші належить посилати через почтовий або експресовий моні-ордер. Книжок на C. O. D. не висилається. Адреса замовляючого мусить бути написана як найдокладніше. Мешкаючі по малих місцевостях повинні при замовленню книжок посилати 10 центів на реджістер. За недоручені книжки, коли замовляючий не прислав на реджістер 10 центів, книгарня не відповідає. — Замовлені книжки висилаємо відворотною почтою. Гроші належить посилати наперед.

ДЛЯ ТИХ, ЩО ХОТЯТЬ ЗАНЯТИСЬ РОЗПРОДАЖЮ КНИЖОК, ДАЄМО ЗНАЧНИЙ ОПУСТ.

Гроші належить посилати на почтовий або експресовий моні-ордер на імя, яке подаємо у повисшій адресі.

„SVOBODA". 83 Grand Street. Jersey City, N. J.